

tecessorem suum canonizari postulanti, facile concedi non posse, respondit Urbanus II. hanc addens rationem: "Non enim Sanctorum quisque debet Canonibus admitti, nisi si & testes ad sint, qui ejus miracula vita suis oculis attestentur, & plenarie Synodi firmentur assensu.

Similiter Ulricus Constantiensis in Germania Episcopus, Sanctum Conradum Antecessorem suum canonizari supplicans, ad crebras suas literas hoc immutabilis sententiae responsum accepit à Romana Ecclesia, vitam ejus in Concilio recitandam & comprobendam fore generali. Hæc ex Chronico Ecclesie Constantiensis recitat Christianus Lupus tom. 3. *Scholiorum* pag. 569.

XIII. Notat autem ibidem, quod primus fuerit Eugenius III. qui sine Concilio solus in suo Consistorio canonizavit Sanctum Henricum de potestatis plenitudine, usus hoc fundamento, quod *Romana Ecclesia auctoritas sit omnium Conciliorum firmamentum*; tamen una tateretur quod *huiusmodi petitio* Canonizationis, *nisi in generalibus Conciliis admitti non solet*. Extat diploma Canonizationis tom. 1. Bull. R. pag. 61. "Quem (Eugenium) ait Lupus, in Sancto Eduardo, & S. Thoma Cantuariensi Alexander III. & in aliis Sanctis canonizandis alii Pontifices sunt deinceps imitati."

XIV. Quin & circa idem tempus, Pontifices sibi auctoritatem canonizandi privative ceperunt reservare; eaque reservatio generaliter & ab omnibus tandem Ecclesiis recepta fuit, potissimum auctoritate cuiusdam Decretalis Alexandri III. relata in Decretis Gregorii IX. in Cap. 1. *De Reliquiis & veneratione Sanctorum*, afferentis & edicentis: *etiam si per eum miracula fierent, non liceret vobis ipsum pro Sancto absque auctoritate Romana Ecclesie venerari*.

Et de eodem Pontifice Alexandro scribitur: "Hic Papa constituit, ut nullus novus Sanctus in veneratione haberetur, nisi ex auctoritate Apostolica, & nisi sit canonizatus, à Papa tamen. Ante quilibet Episcopus suum Sanctum folementer canonizavit." Hæc Lupus ex incogniti Scriptoris historica compilatione.

XV. Neque tantum Canonizatio sive relatio alicujus in catalogum Sanctorum, qua tamquam Sanctus toti Ecclesie proponitur, permittiturque, ut *publico cultu* ubique & per universalem Ecclesiam, seu Sanctus colatur, hodie Sedi Apostolicæ reservata est; sed etiam *Beatificatio*, qua permittitur non quidem *ubique* & ab *omnibus* tamquam Sanctus colij, at particulari dumtaxat Ordini, Provincia, aut Ecclesie.

XVI. Publicum Sanctorum cultum à privato olim Belgium nostrum palam distinxisse, advertimus ex Molano in Natalibus Sanctorum Belgii ad 5. Januarii in Sancto Gerlaco, quod inter decantandas Litanias tum Sancti Canonizati sonora voce invocarentur; non Canonizati sine cantu rogarentur, quasi privata cuiusque prece. Molanus enim de Beato Gerlaco Eremita in Territorio Falkenburgerensi agens ait: "Commemoratio ejus sit in vigilia Epiphaniæ Domini, sed quia non est canonizatus, Missæ Sacrificium peragitur de

æterna Sapientia, & dum canuntur *submissa* voce interesse ritur, *Sancte Gerlaco ora pro nobis*."

XVII. Verum Urbanus VIII. plura circa Canonizationem Sanctorum servanda præscribens, Constitutione edita 3. Octobris 1625. inter cetera vetuit, ne cuiusquam cum sanctitatis aut martyrii fama quacumque defuncti imagines aut quidquid venerationem aut cultus præ se ferat in Ecclesiis, Oratoriis, locis publicis seu privatis ante Apostolicam Beatificationem seu Canonizationem ponantur. Vide latius Zypæum *Consult. 2. de Reliq. & Venerat. Sancti*.

Hoc Urbani Decreto sublatum quoque esse prædictum privatum cultum olim Sanctis non canonizatis impendi solitum, obsecrum non est: quandoquidem dubitari nequeat, per illum aliquam venerationem impendi illi, quem populus, licet voce submissiore, tamquam Sanctum invocet: unde nec ulli novo Sancto non canonizato, aut ut minus beatificato, hodie impendi similem cultum videmus vel audimus.

Privative ergo ad Sedem Apostolicam hodie spectat Sanctorum Canonizatio & Beatificatio; eamque per hanc Congregationem, juxta ritum jam descriptum, expedire solet: neque aliæ Congregationes huic materie se immiscant.

XVIII. Quoad ritus vero Divinorum Officiorum, de his Episcopos in sua respective Diocesi potuisse libere statuere & judicare, etiam usque proximè elapsum sæculum inclusivè, constat ex Synodis quas supra tit. 16. cap. 9. allegavimus.

XIX. At Pius V. Breviarium Romanum correctum evulgans, statuit, "Breviarium ipsum nullo unquam tempore, vel totum, vel parte mutandum, vel ei aliquid addendum, vel omnino detrahendum."

Hac proinde Constitutione factum, ut si quid Breviarium Romano judicaretur addendum vel demendum, aut ex parte mutandum, id à Sede Apostolica esset postulandum: quæ pro hujusmodi questionibus aut causis decidendis, Congregationem Rituum instituit.

XX. Quapropter, Ecclesie quæ Breviarium Romanum receperunt (uti penè omnes Ecclesie seculares Belgicæ) nulla nova Officia Breviario addere, vel vetera detrahere, aut lectiones, aliæ in Breviario præscripta mutare, propria auctoritate possunt; sed ea à Congregatione Rituum & Sede Apostolica postulare & expectare tenentur & solent.

XXI. Ecclesie verò seculares, vel Ordines Regulares, in quibus usus Breviarii Romani non est receptus, etiam auctoritatem pristinam sua Breviaria revidendi, corrigendi & mutandi retinent; eaque pacifice utuntur; & plura tum Episcoporum, tum Prælatorum Regularium auctoritate Breviaria correctæ, & in aliam planè formam redactæ, hoc sæculo editæ & evulgata vidimus.

Neque Ecclesie illæ, aut Ordines nova Sanctorum Officia, quæ hodie sub ritu duplici aut semiduplici à Congregatione Rituum frequentius prodeunt, passim recipiunt; sed præscripta Breviariorum suorum sequuntur.

11 *Quæ formæ abbreviaturæ expendantur.*

12 *Præsidentes de majore Parco dubia plura per modum Collegii decidunt.*

13 *Præsidentes de minore Parco quid agant.*

14 *Quomodo ex abbreviatura fiat Bulla?*

15 *Plures enumerantur inferiores Cancellaria Officialia, qui omnes sua habent emolumenta, quæ dicuntur taxæ Cancellariæ Apostolicæ.*

16 *In harum exactione excessus repressus per Gregorium XV.*

17 *Habet Cancellaria suas Regulas, quæ Regulæ Cancellariæ dicuntur.*

18 *Hæ Regule pro directione Cancellariæ primitus fuere editæ.*

19 *Hæ Regule perpetuæ non sunt, sed à singulis Pontificibus de novo publicantur.*

20 *Hodie etiam quadam ex his Regulis extra Cancellariam se extendunt, & earum usus quoque in Belgio obtinent.*

I. Ancellarii olim dicti potissimum fuere qui ad cancellos forenses seu judicium stabant. Papias: *Cancellarius, qui in cancellis primus est*. Hi supplicantes introducebant ad judicem, ut legitur apud Casiodorum l. 12. ep. 1. ex quo satis colligitur, Cancellarios dictos, quod ad cancellos judicium starent, eorumque iussa ac mandata exequerentur; patetque non exiguum fuisse eorum auctoritatem & dignitatem; uti ostendit Gothofredus ad l. 3. Cod. Theod. De Assessores.

II. "Cancellaria, vox barbara, inquit Budæus ad Pandectas, usurpata pro loco, ubi publica litteræ à Scribis Principum & magistratuum conficiuntur. Hinc Cancellarius dicitur, cujus ex primæ sunt partes, videre, ut nulla Principis constitutio, nulla sanctio, nullum rescipitur, nulli codicilli Regii, non è Republica; atque etiam à dignitate Reipublice principalique exeant." Hæc ille.

III. Legitur quoque in Ecclesiis Cathedralibus jam pridem munus Cancellarii fuisse, sigilla ad causas & negotia conferre, litteras Capituli facere & consignare, uti habetur in Statutis Leicheveldensis Ecclesie in Monastico Anglicano tomo 3. pag. 24.

IV. Quando verò Cancellarii munus ad eam perveniret eminentiam & prærogativam, in qua hodie in Romana Curia conspicitur, non omnino constat.

"Qui hujus eminentissimæ dignitatis originem ex antiquis historiis monumentis disquisierunt (ait Joannes à Chokier) tradunt illam demum post tempora Innocentii

III. inventam, & erectam fuisse, eamque etiam exercuisse privatæ sortis homines, sed probitate & eruditione spectatissimos: postea sub Bonifacio VIII. dignitatem hanc uni ex Illustriss. Cardinalibus tributam; idque ex congruentia rationis, & quoniam iustitiæ regimen penes Vice-Cancellarium residerebat, par erat munus illud commendare personis illustribus, in quibus maxime excellunt, famulantes ducunt Illustriss. Cardinales."

V. At illud quaeritur, cur hodie, etiam Cardinale eo munere fungente, non dicatur *Cancellarius*, sed *Vice-Cancellarius*; quasi *vices* dumtaxat ageret Cancellarii. Varii varia commenta sunt, uti refert Cardinalis De Luca in Relatione Romanæ Curie *Discursu* 10. qui verisimilius credit, Vice-Cancellarium dici coepisse, cum dignitas Cardinalitia ad tantum fastigium elevata est, ut non videretur huic dignitati Cardinalitæ congruere, assumere officium inferius sive Prælativum; quod tamen provisionaliter, seu jure cuiusdam commendationis per Cardinalem administrari non sit incongruum; quemadmodum & in munere *Datarii* praxis docet. Si enim Cardinalis eo munere fungatur, non vocatur *Datarius*, sed *Prodatarius*. Ergo illud adjectum, *vice*, quod partes *vicarias* denotat, non statum inferiorem, sed potius digniorem hic significat.

VI. Vice-Cancellarius habet fixum titulum Cardinaliti-

um, eumque admodum conspicuum & illustrem, scilicet Ecclesie Collegiatæ S. Laurentii in Damaso: hicque commodam & amplam habitationem in insigni verèque Regio Palatio, quod *Cancellaria* dicitur: in quo ipsa *Cancellaria* tamquam per speciem magni Tribunalis, statutis diebus tenetur, aliæque functiones publicæ peraguntur.

VII. Primaria & graviora Sedis Apostolicæ negotia publica & solemnia, qualia sunt consistorialia aliaque plura, per ejus manus transeunt; adeo ut cum quadam proportionem dicendus sit *Cancellarius* Papæ, eo modo, quo in singulis Diocesis quilibet Episcopus habet Notarium & Cancellarium majorem, qui acta Synodalia & judicialia, ac etiam Pontificalia conscribit authenticat; uti notat Cardinalis De Luca loco citato num. 5.

Plures habet Vice-Cancellarius Officialia, quorum aliqui sunt majores Prælati, Prælatum annexam habentes.

VIII. Primarius post Vice-Cancellarium est ille, qui dicitur *Cancellaria Regens*. Hujus non exigua est auctoritas, quæ ad longum describitur in ultima Regula Cancellariæ, quæ inscribitur: *De potestate Reverendiss. D. Vice-Cancellarii, & Cancellariæ REGENTIS*. In primis ipse revidet Bullas expeditas & promulgatas, & si quis error irreperit, eum corrigi; ac ad calcem Bullæ reformatæ manu sua scribit: *Correcta prout jacet*.

IX. Præterea inter Officialia Cancellariæ, qui Prælatum habent, sunt Præsidentes de *majori* vel *minori* Parco; ita dicti à loco Cancellariæ in quem conveniunt, qui vulgò *Parcus* dicitur.

X. Hi de *majori* Parco nominantur etiam *Abbreviatores* à consiciendis litterarum Apostolicarum *abbreviaturis* sive minutis, quas ex signatura Cardinalis Vice-Cancellarii ejusdemque *contra-cedula*, tamquam matrice conficiunt.

XI. Pro quo notandum, quod facta in consistorio provisione per Pontificem de Ecclesia Cathedrali, Cardinalis Vice-Cancellarius accipiat Decretum provisionis Papalis, illudque in libro materiarum consistorialium consignet sub hac formula: *Roma apud Sanctam Mariam Majorem*.

Cardinalis Vice-Cancellarius accipit Decretum provisionis Papalis, quod consignat in libro materiarum consistorialium sub hac formula: *Roma apud Sanctam Mariam Majorem die... mensis... anno... fuit Consistorium in quo Sanctissimus Dominus noster, referente Cardinale N. providit Ecclesia N. per obitum N. vacanti de persona N. cum retentione compatibili, absolutione, Clausulis &c.* Post hæc Cardinalis Proponens conficit *sedam* sive *sedulam*, quæ dicitur, *sedula Consistorialis Cardinalis Proponens*, per quam significat Cardinali Vice-Cancellario Pontificem in consistorio providisse tali personæ de Ecclesia Cathedrali; quæ recepta Vice-Cancellarius conficit aliam *sedulam*, quæ vocatur, *contra-cedula*, in qua summarie narrat, qualiter Pontifex in consistorio providit Ecclesie N. de Episcopo & Pastore; eamque cedulam Secretarii sui subscriptione, proprii sigilli impressione, & manus suæ subscriptione munit.

XII. Ulterius Prælati de *majori* Parco quoddam quasi Tribunal constituunt, in quo collegialiter convenientes decidunt dubia, quæ ori contingit super litterarum formula, vel clausuris, & Decretis in eis adiciendis, ac etiam super emolumentorum solutionibus aliisque contingentibus.

XIII. Prælati de *minori* Parco (ait Petrus Gastellus in sua praxi Curie Romanæ pag. 24. edit. 1693.) propriè sunt *Officiales otiosi*, exiguum habentes jurisdictionem; in id unum intendentes ut Bullæ ferantur & tradantur Prælati de *majori* Parco.

XIV. Facta minutà per Prælatum seu *Abbreviatorem* de *majori* Parco, qui est in turno, mittitur deinde ad alium *Abbreviatorem* ut eam revident; quæ revisa traditur Scriptori Bullarum.

Tum "per Apostolicos Scriptores, ait De Luca, juxta eorum formulas efformantur litteræ, quæ *Bullæ* dicuntur, sub plumbo, in ejusdem Vice-Cancellarii aula seu palatio, quod

TITULUS XXIII.

De Officialibus Curie Romanæ.

CAPUT I.

De Vice-Cancellario, & Cancellaria Romana.

1 *Cancellarii olim unde dicti, & eorum dignitas.*

2 *Cancellaria quid significet?*

3 *In Ecclesiis Cathedralibus jam pridè erat Cancellarius.*

4 *A quo tempore creverit auctoritas Cancellarii Romani.*

5 *Quare vocetur Vice-Cancellarius?*

6 *Vice-Cancellarius habet fixum titulum Cardinalitiæ.*

7 *Graviora negotia in Cancellaria expendantur.*

8 *Primus Officialis Cancellariæ post Vice-Cancellarium, est Regens Cancellariæ; & quod hujus officium?*

9 *Qui sint Præsidentes de majore vel minore Parco?*

10 *Præsidentes de majore Parco etiam dicuntur Abbreviatores, à consiciendis abbreviaturis.*

11 *Quæ*

quod *Cancellaria* nomen seu vocabulum habet; eodem modo quo per ejusdem Cancellariae Scriptores & Officiales efformantur litterae super provisionibus aliorum beneficiorum, nec non super Apostolicis dispensationibus, aliisque gratis & concessionibus, quae fiant extra Consistorium per organum Datarii.

XV. Plures sunt Cancellariae Officiales qui Bullis illius revidendis, transcribendis, plumbandis, registrandis occupantur; quorum alii, inquit De Luca, vocantur Summittae; alii Secretarii, alii Plumbatores; alii Equites; alii Cubicularii, & Scutiferi; alii Prothonotarii, alii Subdiacconi, & alii sub diversis vocabulis nuncupantur.

Hi omnes participant vel in annatis, vel in emolumentis quae pro litterarum expeditionibus solvuntur; atque jura haec communiter dicuntur *taxa Cancellariae Apostolicae*.

XVI. In hacum exactione cum plures excederent, Gregorius XV. hanc Regulam Cancellariae proposuit: Item idem D. N. exactionibus, quas Sanctitas Sua non sine dispensatione plerumque fieri intellexit per Officiales Romanae Curiae, qui constituti sunt emolumentis pro exercitio officiorum, quae obtinent non contenti, ultra a prosequentibus negotiorum quorundam expeditionem in eadem exigere non verentur, obviare volens districte precipiendo inhibuit omnibus & singulis, quaevis officia in eadem Curia obtinentibus, ne de cetero quicquam praetextu officiorum, quae obtinent, quovis colore, etiam celerioris expeditionis ultra emolumenta ejusmodi exigere, seu ad hunc effectum expeditionem eorum, quae eis incumbunt, malitiose differre, sub excommunicationis, & praeter illam suspensionis a perceptione emolumentorum hujusmodi pro prima ad semestre, & pro secunda ad annum, & pro tertia vicibus, quibus sic excederent, privationis officiorum per eos obtentorum, in quibus sic excederent poenis, ac voluit, quod S. R. E. Vice-Cancellarius & Camerarius excedentes ipsos respective, prout eis sub sunt per subtractionem emolumentorum eorumdem, ac alias, ut praemittitur, compellant ab hujusmodi illicitis exactionibus abstinere & contra eos per praedictas poenas & alias, prout melius expedire viderint, procedant.

XVII. Habet Vice-Cancellarius, seu Cancellaria quaedam a Pontificibus Regulas, juxta quas ipsi Vice-Cancellarius ejusque Officiales negotia ad Cancellariam spectantia, nec non litteras necessarias gerere & expedire debent; quae propterea *Regulae Cancellariae* vocantur.

XVIII. Unde Ludovicus Gomelius in proemio ad Regulas Cancellariae g. 2. notat, quod "Regulae Cancellariae ab initio introductae fuerint, ut Officiales Cancellariae per eas in litteris expediendis instruerentur, ut patet, ait, ex Regulis Joannis XXII. & Benedicti ac aliorum. Et licet a tempore Nicolai V. aliquid plus ad eas circa judicia additum fuit, illud tamen respicit actum in Curia gerendum."

XIX. Haec Regulae perpetuae non sunt, sed morte Pontificis extinguuntur; quod in earum proemio indicatur his verbis: *Et suo tempore duraturas*. Quare singuli Pontifices altero suae assumptionis die eas de novo evulgant, atque in Cancellaria per Vice-Cancellarium publicari jubent; idque nonnumquam novis Regulis additis, vel antiquis immutatis, vel etiam subinde aliquibus expunctis & omissis.

XX. Itaque si ipsam harum Regularum originem primumque instituendi finem attendamus, dumtaxat regimen ac directionem Cancellariae Romanae spectare videntur; at hodie inter has Regulas non paucae reperiuntur, quae etiam collationes beneficiorum aliasque materias concernunt; & quarum usus se extra Cancellariam Romanam quoque extendit; pluresque in Belgio & Provinciis vicinis receptae sunt; de quibus in materia beneficiorum Parte 2. hujus Operis singillatim tractabitur; ostendetur, in quibus recentiores Regulae a veteribus discrepent; & quomodo in hisce Provinciis receptae sunt.

CAPUT II.

De Datario & Dataria.

1. *Datarii officium olim ignotum.*
2. *Quae hodie per Datariam expediuntur, olim penitus incognita fuerunt.*
3. *Quomodo reservationes Beneficiorum & Pensionum circa saeculum 14. invaluerint.*
4. *Ex illis aliisque reservationibus originem habuit Dataria.*
5. *Quare Cardinalis assumptus ad officium Datarii dicitur Pro-Datarius?*
6. *Quod sit officium Subdatarii.*
7. *De Officiali Dataria qui dicitur Concessum; & quae forma hic signet libellos.*
8. *Subdatarius subinde mittit libellos ad aliquam Congregationem Cardinalium; & quae forma remittantur?*
9. *De Summario libelli a Subdatario conscribendo: debeat esse libello conforme.*
10. *Datarius una cum Subdatario & Officiali qui dicitur Per obitum, discutiunt libellos Papa offerendos.*
11. *Quae forma Papa signet.*
12. *Libelli Supplices hodie dupliciter signari solent.*
13. *Tres dicuntur partes Signaturae; quae describuntur; & quid sit Signatura?*
14. *Cur tertia pars Signaturae apponatur?*
15. *Subdatarius Supplicam signatam mittit ad Revisorem; & quid officium Revisorum?*
16. *Revisor mittit Signaturam ad Officialem parvae Datariae; & unde dicatur parva Data?*
17. *Ab hoc Officiali Signatura transit ad secundum Revisorem.*
18. *Frequenter mittitur deinde ad Officialem, qui vocatur Componenda.*
19. *Post hac ponitur magna Data: & quid hac sit?*
20. *Tum mittitur ad Officialem qui dicitur, Missis.*
21. *Ab hoc mittitur ad Registratores; & quis Registratoris effectus?*
22. *Post Registrationem mittitur ad Cancellariam, ut expediantur Bullae necessariae.*
23. *De differentia inter modum quo Litterae sunt per Papam signatae.*
24. *Quid circa parvas Datas obtineat in Gallia?*

I. Officium *Datarii*, prout hodie accipitur in Curia Romana, antiquum dici haud posse probat Cardinalis De Luca in saepius citata Relatione Romanae Curiae Disc. 9. II. "Antiquitus enim (ait De Luca loco citato num. 6.) Papa forte nihil vel parum se ingerebat in illis negotiis, circa quae penitus totum Datarii munus hodie versatur; ut nempe sunt collationes beneficiorum reservationum vel affectuum, nec non reservationes pensionum, super iisdem, ac dispensationes Matrimoniales, aliaeque dispensationes puta super natalibus, vel super irregularitate, aut super bigamia, vel super aetate, & similes; ac etiam sunt Apostolicae beneplacita super alienationibus bonorum Ecclesiae, vel concessionibus officiorum venalium, & similia, quae omnia moderna sunt, dictis antiquis temporibus incongrua.

III. Haec Card. De Luca; qui deinde ibidem num. 12. & 13. deducit, quae ratione circa saeculum 14. introductae sunt reservationes beneficiorum; atque ex his deinde originem sumperint frequentiores pensionum Ecclesiasticarum reservationes.

IV. "Cum itaque (pergit De Luca num. 14.) hujusmodi provisiones non publice in consistorio, sed privatim in Aula, per supplices libellos, aut per supplicationes

cationes manu Papae signatas fierent, casus autem praebere, quod idem Papa ex negotiorum multiplicitate non valens omnia memoria retinere, eadem beneficia pluribus personis conferret; unde propterea continua oriebantur jurgia, super temporis anterioritate, quae etiam in beneficiis, atque in gratiarum concessionibus attendenda est, quod scilicet gratia anterior posteriori praefertur; *Beneficium* & add. dec. 421. & passim. Idcirco quemdam privatum potius, seu fiduciarium ministerium, tanquam per speciem Secretarii, ad id deputare congruum fuit, qui curam hujusmodi supplicationum, & expeditionum haberet, atque postquam Papa per ejus signaturam gratiam perfectit, ipse adnotaret tempus seu diem, ut ita dignoscere, tur, quoniam essent gratiae anteriores, & quae posteriores; ac etiam (& fortius) ut ita convinci posset, an congruo tempore, gratia petita & respective concessa esset, eo quia absque verisimili notitia mortis, beneficia adhuc non vacantia, quando recens vacatio sperabatur, extorqueri solebant, ut etiam hodierna praxis quandoque docet.

Idemque minister, vel officialis qui hanc habebat curam, adnotandi scilicet *datam* temporis, tanquam rerum beneficiorum peritus, gerebat quoque munus Consilarii vel Auditoris Papae ad effectum inspicendi, idemque consulendi, an ea vacatio cederet, nec ne, sub ejus reservationibus, ac provisione; seu quomodo pro beneficiorum qualitate provisio facienda esset; aut an Oratores, qui supplicationes porrigebant, essent digni, ac idonei, nec ne.

Exinde propterea prodit hoc Datarii nomen, seu vocabulum; non quidem a verbo *dare*, quoniam non ipse, sed Papa dat beneficia, aliasque gratias, sed ab alio barbaro, ac linguae Latinae Professoribus ignoto vocabulo *Datere*, quia scilicet adnotabat *datam*, quae in Principum legibus, ac provisionibus, & gratis, ab antiquo tempore adhiberi consuevit, ut docet tenor plurimum Imperialium Constitutionum in Codice, ac etiam docent Apostolicae Constitutiones, aliasque diplomata etiam antiqua.

V. Porro Datarii officium juxta modernum Curiae Romanae stylium, inter praecipua munia reputatur; adeo ut subinde etiam Cardinales ad id assumantur: ea tamen differentia; quod si Cardinalis sit, tunc non *Datarius*, sed *Pro-Datarius* dicitur: "Fortè (ait De Luca) quia non congruat eximiae Cardinalitatis dignitati, assumere officium inferius, ac Praelaticum, quod ita provisionaliter, seu jure ejusdem commendationis per Cardinalem administrari non congruat.

VI. Habet Dataria praeter Datarium plures Officiales & adjuutores ipsius Datarii; ex quibus duo primi seu majores, alter *Subdatarius*, & alter *Per obitum* dicitur.

Subdatarius proprie loquendo est substitutus Datarii; nequaquam tamen a Datario dependens; sed a Papa immediate constituitur, & Praelatis Curiae annumeratur.

Ipsi est revideri omnes libellos supplices, qui Papae offerri postulantur, exceptis illis, qui sunt pro impetrandis beneficiis vacantibus per mortem in terris *Obedientia*, qui revideri debent per Officialem, qui dicitur *Per obitum*. *Subdatarius* visis libellis, eos pro varietate materiae distribuit.

VII. Et quidem si in libellis agatur de aliqua ex materiis ordinariis, v.g. de resignatione simplici Beneficiorum, quae a Papa signari non debent, remittuntur ad Officialem qui vocatur, *Concessum*; qui signat libellos supplices sibi a Subdatario transmissos, cum hac nota ad marginem libelli apposita *Ad Ord. m* quae significat *ad Ordinarium*. Hic Officialis signat libellos hac forma. *Concessum ut petatur in praesentia Sanctissimi Domini Nostri Papae*; & hoc si fuerit factum in praesentia Papae; alioquin signat simpliciter, *Concessum*; deinde apponit nomen suum.

VIII. *Subdatarius* videat ex ipsa materia libelli quod *Van Espen Jur. Eccl. P. I.*

Papa petitioni non annuet, nisi praevio judicio Congregationis Cardinalium, ad quam illa materia pertinet, tunc *Subdatarius* libellum ad illam Congregationem remittit, cum hac apostilla: *Ad Congregationem Ritualem*, aut aliam. Secretarius autem Congregationis solet respondere per chartulam quam ipsi libello interius annectit hac fere forma: *Sacra Congregatio Rituum*, vel alia, *consensit gratiam hanc concedendam, si Sanctissimo D. N. placuerit*.

IX. Quod attinet ad libellos supplices pro gratis; quae a solo Papae arbitrio dependent, illos *Subdatarius* aut aliquis ejus substitutus examinat, atque ad calcem illorum apponit summarium libelli supplicis.

Hoc verò summarium debet esse conforme ipsi libello, quia Pontifex priusquam gratiam annuat, vel neget; non solet integrum libellum supplicem, sed tantum hoc *summarium* legere.

X. *Datarius* antequam accedat Papam pro signatura vocare solet *Subdatarium* & per obitum, ut sciat quos libellos Papae offerre debeat. Ipsi vero inter se discutiunt illos, qui aliquam difficultatem habere videntur, ad informandum Papam. Posthac plures simul libellos Papae offerunt signandos; cui tunc *Datarius* una cum *Subdatario* assistit; Officialis verò per obitum non nisi *Subdatario* infirmo.

XI. Hi exponunt Pontifici rationes ob quas gratia sit concedenda vel neganda; insque auditis, si Papa renuat, *Subdatarius* scribit, *Nihil vel Non placet Sanctissimo*; si vero annuat, signare solet hac formula: *Fiat ut petitur*, & apponit primam litteram sui nominis; non quidem Pontificatus, sed baptismatis; v.g. modernus Pontifex Innocentius XII. ponit litteram A. quia ante Pontificatum vocabatur *Antonius*.

XII. Hodie ferè, ait Rebuffus, omnes signaturae solent dupliciter signari; atque primum fiat collocatur inter partis petitionem & concessionem; secundum verò fiat in margine clausularum seu dispositionis conscribitur.

XIII. Pro quo notandum, supplicam conscribi solet in medio folio chartae. In summitate exprimitur Dicesis in qua Beneficium est situm, si de Beneficio agatur; sin verò quaestio sit de gratia Beneficium non concernente, exprimitur Dicesis supplicantes; v.g. *Mechlin. Antwerp. &c.* Ad latus autem dextrum supplicae exprimitur gratia petita, ut *Provisio, Resignatio simplex, Dispenratio in 3. & 4. gradu consanguinitatis &c.* Deinde supplica incipit, *Beatisime Pater &c.* Ac tum sequitur nomen Oratoris sive Supplicantis, gratia quae petitur, ac reliqua necessario exprimenda pro impetratione similis gratiae; diciturque hac prima pars Signaturae eamque vocant Pragmatici Romani, *Corpus Signaturae*. Tum relinquuntur aliquod spatium vacuum pro Signatura Papae, a qua Papae Signatura hac charta dicitur *Signatura*, ut observat Rebuffus. Post hac Supplica concluditur sub hac solita verborum formula. *Et cum absolute a censuris ad effectum dumtaxat &c.* cum omnibus decretis, restrictionibus & clausulis, quibus gratiae hujusmodi concedi consueverunt; unde, ut monet Rebuffus, hac tertia pars Signaturae, est dispositio & Papae concessio; & quod ipse simpliciter concessit, dicendo, *fiat ut petitur*, hic singillatim exprimitur.

XIV. Itaque hac tertia pars apponitur, quia supponitur, quod Papa in spatio illo vacuo, apponet ordinariam signaturam; quam Rebuffus vocat secundam partem Signaturae. In Praxi Benefic. tit. *De Forma Signaturae simplicis provisionis*; agens de hac secunda parte Signaturae inquit, quid inter sit, num signetur per *Fiat*, an verò per *Concessum*.

XV. Postquam supplica fuerit signata, *Subdatarius* eam mittit ad primum *Revisorem*. Porro duo sunt in *Dataria Revisores*, quibus incumbit revideri omnes supplicas signatas (exceptis Matrimonialibus pro quibus est